

Vinkelsliper'n

Årgang 1, nummer 2

01.11.2007

Hva skjer?

5. - 6. desember:
Nasjonalt kurs på Skeie gård, Orre, Klepp på Jæren.

7. desember:
Kurset avsluttes med eksamen.

Årsmøte i Nokl:
Holdes i februar 2008

2008, på nyåret
Nasjonalt kurs i Nord-Norge. Mulighet for sertifisering.

9.-13. juni 2008:
Nordisk klauvskjærerseminar i Finland

I dette nummeret:

Hva skjer?	1
Nytt nummer av medlemsbladet	1
Aktuelt om klauvskjæring	1
"Kubygg" søker klauvskjærere	2
Statistikk	2
Sertifiserte klauvskjærere	2
Dansk nettside + Klauv på nett	3
Presentasjon av Ole Barup, Ski	3
Referat fra nordisk seminar	3
Registrering og rapportering	4
Smittevern	4

Nytt nummer av medlemsbladet

Her kommer andre utgave av Vinkelsliper'n, medlemsbladet for Nokl. I dette nummeret kan du lese om klauvskjæring i løsdriktfjøs, Du får også en rapport fra nordisk klauvskjærerseminar i Danmark, informasjon om "Kubygg", løsdriktprosjektet og presentasjon av klauvskjærer Ole Barup. God lesning!

Aktuelt om klauvskjæring av Åse M. Sogstad

Det er ikke bare ku og gårdbruker som møter nye utfordringer ved overgang til løsdriktfjøs. Klauvskjæring i løsdriktfjøs er mer krevende enn i bås fjøs fordi dyra beveger seg mer og lever i et mer komplekst miljø. Klauvskjæreren gjør en svært viktig jobb med å vedlikeholde størrelse og form på klauvene. Ikke alle kyr og ikke alle klauver trenger beskjæring. Enkelte trenger bare en liten korrigering.

Det er dessuten av stor betydning for klauvskjæringen hva slags oppstallingsforhold kyrne som skal beskjæres står i. I en del tilfeller, som ved beskjæring tett før beiteslipp eller overflytting til nytt fjøs, må det tas høyde for at klauvene slites i forbindelse med miljøskiftet. Det gjelder spesielt hvis golvet er grovt, men selv nye gummibellegg i gangarealene kan slite klauvene. Mye fuktighet og møkk i gangarealet kan også gjøre at klauvene slites lettere.

Det har vært tilfeller der mange kyr har blitt halte kort tid etter klauvskjæring, og hvor man i ettertid finner svært tynne såler eller evt ingen dekkende såle på deler av klauva. Dette er smertefullt for kua og fører til byller i sålen og løsninger og byller i den hvite linjen. Mange kyr går kraftig ned i mjølkeytelse og får feber. Avliving og nødslakt kan bli eneste utvei.

Huskeliste:

1. Rutinemessig beskjæring bør ikke foretas seinere enn 1 måned før beiteslipp.
2. Ved overgang fra bås fjøs til nytt løsdriktfjøs bør beskjæring av dyra skje seinest 2 måneder før miljøskiftet.
3. Rutinebeskjæring bør helst unngås den siste måneden før toppunktet av kalving i besetningen, men beskjæring av enkelt dyr med klauvsjukdom kan foretas når som helst i laktasjonen.
4. Hvis man er i tvil om klauvas lengde og sålens tykkelse er visiteringstangen, eller evt hovkniven, et godt hjelpemiddel. Som en generell regel kan man si at når sålen svikter under et fast trykk med hovkniven er det tatt nok. Dessuten har demotec en gul mal som er nyttig til måling av klauvveggen og vinkelen på klauva, alternativt kan et målebånd benyttes. Det er lite eller ingenting å fjerne hvis klauvveggen er 75 mm eller kortere. Husk på oppstallingsforholdene under

beskjæringen. Hvis det pipler blod i den hvite linjen på flere klauver i en besetning, har man beskåret altfor mye.

5. Mest mulig av både den slitesterke nedre tredjedelen av veggen mot klauvspalten og veggen på utsida av klauva (hornet utenfor den hvite linjen) skal inngå i bæreflaten etter beskjæring. Avrundning av klauvranda skal gjøres svært skånsomt slik at minst mulig horn fjernes.

Her ser vi bilde av ei klauv med digital dermatitt.

Nasjonalt kurs på Jæren

Kurset i klauvskjæring og -sjukdommer holdes 5.-6. desember på Orre gard, Skeie, Klepp på Jæren. Målgruppa er klauvskjærere med noe praktisk erfaring og kanskje ønske om å bli sertifisert., og veterinærer som ønsker å forelese på lokale klauvskjæringskurs. Personer som ønsker å starte opp med klauvskjæring kan også melde seg på. Kursleder er Terje Fjeldaa, fra Norges veterinærhøgskole. Påmelding til: Kjersti.narum@tine.no Tlf: 90 89 34 00 - før 15. november!

"Prosjektet har som hovedmål å kombinere:

- Optimalt planløsninger,
- material- og konstruksjonsvalg
- God helse og velferd for dyra
- Lave bygningskostnader"

Sertifiserte klauvskjærere

Jørn Andersen (Nygårdsjøen)
Stein Ove L. Osland (Bjoldal)
Norvald Aas Solvang (Tyllidalen)
Børge Eide (Kolvereid)
Harald Bakken (Bagn)
Arve Sverkmo (Namdalseid)
Knut Morken, (Verdal)
Per Jarle Sæther (Tufsingdalen)
Gunnar Reime (Nærbø)
Odd Svinsås (Storås)
Ole A. Mausethagen (Brumunddal)
Øystein Nicolaisen (Lom)
Sigurd Århus (Evanger)
Terje Verkland (Ballangen)

"Kubbygg" søker klauvskjærere, av Terje Fjeldaas

Forskningsprosjektet "Løsdrift for storfe" leter etter ca. 10 klauvskjærere til å delta i fase 2. Her skal prosjektet undersøke klauvhelse på ulike golv i gang-areale. De klauvskjærerne som blir plukket ut til å være med, får delta på 2 kurs betalt av prosjektet og stort faglig utbytte av å være med!

Prosjektet "Løsdrift for storfe" – også kalt "Kubbygg" – er et tverrfaglig forskningsprosjekt i samarbeid mellom Norges veterinærhøgskole (NVH), Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB) og Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT). Prosjektet har som hovedmål å kombinere optimale planløsninger, material- og konstruksjonsvalg, god helse og velferd for dyra og lave bygningskostnader. Fase 1 i datainnsamlingen som inkluderer 235 besetninger er avsluttet. Dataene blir nå systematisert og analysert. I fase 2 av prosjektet vil det bli innhentet ytterligere opplysninger om blant annet dyrehelse og velferd fra noen utvalgte besetninger. I denne fasen av prosjektet vil det bli fokusert på klauvhelse på ulike golv i gangareale.

Delprosjektet som angår klauvhelse har den foreløpige arbeidstitelen "Klauvhelse i norske løsdrift-fjøs – en undersøkelse der ulike utforming av gangareale sammenlignes og betydningen av fôringsbåser evalueres". Det er planlagt å sammenligne fjøs med henholdsvis heldekkende gummimatter, heldekkende betong og betongspaltegolv, samt fjøs med og uten fôringsbåser. Vi håper å få med 60 – 80 besetninger som alle skal besøkes en gang og som vil være fordelt i de mest husdyrtette områdene i Norge. Alle eller et utvalg av kyrne i hver besetning skal først halthetsvurderes ved hjelp av "Locomotion scoring". Senere skal de beskæres og undersøkes i klauvboks med hensyn på klauvform og klauvsjukdom. De registrerte funnene skal noteres i et rapporteringsskjema. Det er sannsynlig at den nyeste utgaven av "Helsekort klauv" vil bli benyttet.

Til dette arbeidet trenger vi hjelp av ca 10 godt kvalifiserte klauvskjærere som enten er sertifiserte eller har erfaring fra tidligere forskningsprosjekter og som samtidig har en gunstig geografisk plassering i forhold til de utvalgte besetningene. Klauvskjærerne som blir med, vil få et godt økonomisk utbytte i samsvar med gjeldende takster. Samtidig blir det tatt hensyn til ekstraarbeid med registrering og rapportering. I tillegg må disse klauvskjærerne delta på 2 kurs som dekkes av prosjektet, der det vil være fokus på korrekt klauvskjæring, diagnostikk og rapportering. Deltakelse i prosjektet vil trolig gi stort faglig utbytte for de enkelte klauvskjærerne.

Nærmere opplysninger om tidsplanen for prosjektet vil formidles via Norsk klauvskjærerlag, men det praktiske arbeidet skal etter planen gjennomføres våren 2008. Noe forberedelse til prosjektet vil bli inkludert i det nasjonale kurset i klauvskjæring som arrangeres i Rogaland i begynnelsen av desember. Du kan lese mer om løsdriftsprosjektet på www.kubbygg.no

Statistikk

Tabellen viser fordelingen av registrerte anmerkninger på klauv ved klauvskjæring i 2005 og 2006 i Kukontrollen. Antall registreringer øker jevnt og trutt, noe som er bra!

Den vanligste anmerkningen er korketrekkerklauv med 6,6 %, deretter såleknusning med 2,0 % og hornforråttelse 1,9 %. Tall fra Kukontrollen viser også at forfangenhet har gått tilbake de siste årene. Risikoen pr år er redusert fra 0,02 i 1991 til 0,004 i 2006.

(Kilde: Olav Østerås, Årsrapport 2006, Helsetjenesten for storfe)

Anmerkning	2005		2006	
	Antall	%	Antall	%
Total	17907	100	22435	100
Normal	14978	83,6	19157	85,4
Halthet (10)	353	2,0	330	1,5
Akutt skade (11)	25	0,1	49	0,2
Korketrekker (12)	1336	7,5	1470	6,6
Hornforråttelse (13)	297	1,7	430	1,9
Hudbetennelse (14)	128	0,7	119	0,5
Klauvspalt-flegmone (15)	34	0,2	59	0,3
Såleknusning (16)	436	2,4	449	2,0
Løsning hvite linje (17)	320	1,8	372	1,7

Vi presenterer medlemmer i NoKI:

Dansk nettside om klauvskjæring:

"Landscentret" er et samlingspunkt for dansk landbruksrådgiving. Under hovednettsiden til Landscentret, www.lr.dk finner du en egen side om klauver og klauvskjæring: www.lr.dk/applikationer/kate/viskategori.asp?ID=ka004000080000130000400 Her finner du mye nyttig om friske og sjuke klauver, utbredelse og betydning av klauvlidelser, forebygging og klauvpleie.

Klauvskjærere på nett i Norge:

Vi minner om informasjon om aktive klauvskjærere på nettsidene til Helsetjenesten for storfe: <http://storfehelse.tine.no>. Hvis det skjer endringer i aktivitet, adresser, telefonnumre eller annet vil vi gjerne ha beskjed! Helsetjenesten jobber med ny nettløsning, her vil klauvskjæring og -skjærere få eget meny-punkt og bedre synlighet.

Ole Barup, Ski i Akershus (Oles klauvpleie)

Jeg er 34 år, ugift, danske og bosatt på Ski i Akershus. Oppveksten min hadde jeg på gård i Danmark, og jeg har jobbet med kuer siden jeg kunne gå. Jeg er utdannet landmand. I 2003 flyttet jeg til Norge, og jobbet på gård i 3 1/2 år.

Nå driver jeg med klauvskjæring på fulltid. Jeg kjører i Oslo, Akershus og Østfold og litt i Vestfold og Buskerud. Min egen boks skaffet jeg meg i mai (KVK m Hydraulikk).

Jeg var på klauvkurs på Hvam i år, og gikk deretter i opplæring hos Otto Juul Jensen, som skulle av med pensjon. Siden mai har jeg skåret ca 1400 kuer, planlegger å skjære ca. 4000 kuer årlig. Nå ønsker jeg å sertifisere meg så snart sjansen byr seg!

Tlf: 468 12 401

E-post: olebarup@hotmail.com

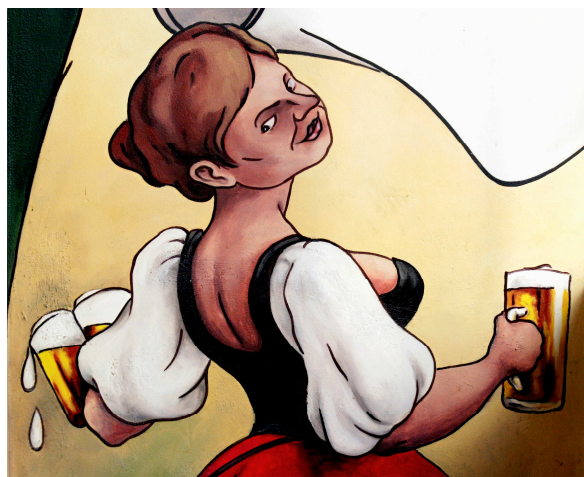
Bildet viser Ole Barup i sving i klauvboksen under det nasjonale kurset i klauvskjæring i Nes på Romerike tidligere i år. Nå er det sertifisering neste!

Referat fra Nordisk klovseminar i Danmark

I mars ble nordisk klovseminar avholdt på Viborg Golfhotel og Asmildkloster Landbrugsskole. Det var i alt 32 deltakere, de fleste fra Danmark, men også noen fra Norge (bl. a. Ole Barup) og Sverige.

Først på programmet sto gardsbesøk til et bruk med 200 kyr, og naturlig nok klauvskjæring. Det var stor interesse rundt hvordan Kaj Andersen og Troels Neimann beskar. Spesielt imponerende var visst hurtigheten! Gardbrukeren fortalte litt om oppstart og om framtidsvisjoner før det bar videre til en gård med rund stall og en interessant "60'er karusell". Etter en god lunsj, var det nyttig teori med Nynne Capion og Bent Wind.

Oppstart fredag var i verkstedet på Asmildkloster Landbruksskole. Med 5 bokser og 400 (!) daubein var det nok å gjøre. Det var bestilt 150 bein, men noen syntes tydeligvis dette var en grei måte å kvitte seg med noen bein på. Jørgen Risum gikk gjennom beskjæringsteknikken som ble brukt på skolen. (Undervisningen er nedlagt nå.) Alt i alt nyttig med nye input for en gjeng som ofte arbeider alene.

Etter dette dukket diverse leverandører opp, og det var duket for handel. Det skal være en helt ny danskprodusert boks på markedet (som en svensk klauvskjærer hadde med), men navnet på leverandøren vites ikke. Etter aftensmaten inviterte Polyvet og E-Vet alle opp til Viborg Bryghus til omvisning og ølsmaking. Dette var en kjempe-suksess. Kvelden og natten har vi ikke fått referat fra...

Lørdag var det generalforsamling for danskene og flere av klauvskjærerkonene ankom.

Registrering og rapportering i helsekort klauv, av Åse M. Sogstad

Helsekort klauv er utarbeidet av Helsetjenesten for storfe og ble sendt ut til alle besetninger som er tilsluttet Kukontrollen for første gang høsten 2004. Kortet er utarbeidet for å få mer detaljerte opplysninger om klauvsjukdommer enn det som er tilfelle i det vanlige helsekortet.

Hvorfor registrere på Helsekort klauv? I den enkelte besetning er kortet nyttig for å kunne følge klauvhelsen i besetningen over tid. Dette er særlig viktig ved overgang til store løsdriftfjøs, der det har vist seg at det er økt risiko for klauvsjukdom. Kortet er viktig ved utredninger i besetninger med spesielle klauvhelseproblemer. Kortet gir dessuten nyttig informasjon om klauvhelsestatus i besetningen, og hos enkeltindivider ved kjøp og salg. Informasjonen fra registreringene vil også kunne brukes til å utvikle måter å forbedre klauvhelsen hos norske storfe og også utnyttes i GENOs framtidige avlsarbeid. Men dette forutsetter at flere benytter kortet.

Registrering av klauvfunn

Helsekortet skal ligge i helsekortmappa. Det skal alltid fylles ut av klauvskjærer, bonde og veterinær ved klauvskjæring og klauvbehandling. Dersom klauvskjærer finner at et dyr halter på grunn av en klauvsjukdom, skal det krysses av for halthet. I slike tilfeller oppfordres klauvskjæreren til også å benytte det vanlige helsekortet og notere koden for "Annen klauvsjukdom" der. Det er viktig at også normale dyr registreres. Klauvskjærere skal benytte rapportørnummer 9996. Gårdbrukere som beskjerer selv, oppfordres også til å registrere sine funn med kode 9999.

Veterinærer registrerer også

Når veterinær påviser klauvsjukdom, registreres den som enten "Forfangenhet" eller "Annen klauvsjukdom" i det vanlige helsekortet. Veterinærene bør dessuten registrere sine funn i Helsekort klauv der det gis mulighet for en mer presis diagnostikk. Også på Helsekort klauv skal veterinærnummeret angis.

Rådgiveren administrerer

Både eiere som rapporterer selv og rådgivere skal rapportere alle registreringer i Helsekortet til KUKontrollen på lik linje med registreringer i det vanlige helsekortet.

Dersom rådgiver rapporterer, kan eier sende kortet til denne uten å føre over i fjøsboka. Rådgiver vil sende en kopi tilbake til eier. Vi arbeider med å få på plass en ordning der klauvskjærer sender helsekort klauv direkte til en person, muligens en rådgiver i Helsetjenesten for storfe, som så rapporterer til Kukontrollen. Vi gir beskjed når dette er på plass. Også ved denne ordningen vil en kopi bli sendt tilbake til garden.

[illegible]

Hvordan unngå å være smittebærer?

Smittestoff kan være bakterier, virus, prioner, sopp og parasitter
Smittestoff spres via:

- Levende dyr
- Mat og matrester
- Dyrefôr
- Folk, sko og klær
- Utstyr, redskap, biler osv.

Veterinærer, klauvskjærere, gardsarbeidere og andre som ferdes mellom besetninger bør til enhver tid være godt orientert om smittesituasjonen på landsbasis, og om eventuelle besetninger i regionen som er båndlagt pga smittsom sykdom. Minst mulig utstyr fraktes mellom besetninger. Benytt skjøteledninger, grimer, reip og hansker som finnes i den enkelte besetningen. Hvis mulig, benytt arbeidstøy og støvler i besetningen. Hvis eget utstyr tas inn i besetningen, skal dette i minst mulig grad komme i kontakt med dyr eller der dyr ferdes.

Klauvbokser, beskjæringsutstyr, eget arbeidstøy og fottøy bør være lett å vaske og desinfisere. Alle løse deler på vinkelsliperen

demonteres før vask med fuktig klut.

Klauvbokser, utstyr og eget arbeidstøy/fottøy reingjøres med varmt vann etter avsluttet arbeid. Ved smitterisiko må desinfeksjon med Virkon S e.l. gjennomføres.

Retningslinjer for den enkelte besetning:

- Klauvboksen bør hvis mulig, ikke tas inn i selve husdyrrømmet
- Smittesluse for personell må fungere
- Klær og fotteøy for besøkende må ligge klart
- Høytrykkspyler med varmt vann og egnet vaskeplass bør være lett tilgjengelig
- Det må tilrettelegges for fotbad

Vurder smitterisiko ved innkjøp av dyr – helseattesten må være god.

Godt reinhold!